

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาการบรรลุธรรมของพระมหากัปปินเถระ

ผู้วิจัย : พระอธิการโมชิต ปญฺญาวโร (รุ่งเรือง)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (วิปัสสนาภาวนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระราชโมลี (มีชัย วีรปญฺโญ), ป.ธ. ๙, รป.ม., บธ.ด. (บริหารธุรกิจ)

: ดร.ชัยชาญ ศรีหาญ, ป.ธ. ๗, ศน.บ. (ปรัชญา), M.A., Ph.D.(Indian

Philosophy and Religion)

วันสำเร็จการศึกษา : ๓๑/มีนาคม/๒๕๕๘

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ เพื่อศึกษาการบรรลุธรรมในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท, เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุธรรมในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท และเพื่อศึกษาประวัติการสั่งสมบารมีและการบรรลุของพระมหากัปปินเถระ โดยการศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท คือพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และคัมภีร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเรียบเรียงบรรยายเป็นเชิงพรรณนาเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และแก้ไขตามคำแนะนำ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การบรรลุธรรม หมายถึง การบรรลุเป็นอริยบุคคลขั้นใดขั้นหนึ่ง คือ สโตบัน สกทาคามี อนาคามี และอรหัตต์ ผู้ที่บรรลุธรรมแล้วเรียกว่าพระอริยบุคคล เพราะรู้แจ้งแทงตลอดในอริยสัจ ๔ และเข้าถึงโลกุตตรธรรม ๙ ประการ ได้แก่ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ คือ มรรคสามารถประหาณอนุสัยกิเลสได้อย่างเด็ดขาด, จิตมีนิพพานเป็นอารมณ์ หลังจากที่มีมรรคได้ประหาณอนุสัยกิเลสเสร็จแล้ว, พระนิพพานนี้เป็นสภาพที่ดับกิเลสและกองทุกข์ทั้งปวงจึงเป็นสถานะที่มีเป็นสุขอันประเสริฐไม่ถูกปรุงแต่ง

การปฏิบัติเพื่อบรรลุธรรม หมายถึง การเจริญวิปัสสนาภาวนา ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติ ๒ แบบ ได้แก่ สมถยานิก คือ การปฏิบัติวิปัสสนาโดยอาศัยสมถะเป็นบาทฐาน ทำจนทำให้เกิดขึ้นจนมีวสี ในองค์ของฌานทั้ง ๕ คือ วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา สามารถเข้า – ออกอย่างคล่องแคล่ว เมื่อจิตถอนออกจากฌานแล้ว จึงพิจารณาด้วยหลักวิปัสสนาจึงเห็นความเป็นไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ของรูปนาม ส่วนวิปัสสนายานิก คือ การปฏิบัติวิปัสสนาล้วน ๆ โดยอาศัยขณิกสมาธิที่มีเฉพาะอยู่ในอารมณ์ปัจจุบันขณะนั้น ๆ เป็นการเจริญปัญญา เพื่อเข้าไปรู้สภาวะของรูปนามตามความเป็นจริงจนเกิดวิปัสสนาญาณ โดยอาศัยอารมณ์ของวิปัสสนาเรียกว่า วิปัสสนาภูมิ คือ ขั้น ๕ อายุตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรี ๒๒ อริยสัจ ๔ ปฏิจจสมุปบาท ๑๒ โดยผ่านกระบวนการ

ปฏิบัติตามหลักมหาสติปัฏฐาน ๔

ประวัติการสั่งสมบารมีของพระมหากัปปินเถระ สมัยพระพุทธเจ้าปทุมุตตระท่านได้ถวายภัตตาหารแด่พระพุทธเจ้าปทุมุตตระพร้อมกับภิกษุทั้งหลาย พระพุทธเจ้าปทุมุตตระได้ตรัสพยากรณ์ว่า ท่านจะได้ดำรงตำแหน่งภิกษุผู้เป็นเลิศในการให้อิวัตแก่ภิกษุ ในสมัยของพระพุทธเจ้าโคตมะ ส่วนการบรรลุธรรมของท่านพระมหากัปปินเถระ เมื่อได้ฟังสัทธรรมของพระพุทธเจ้า ด้วยอนุปพุทธานุสสติจนถึงอริยสัจ ๔ เกิดดวงตาเห็นธรรม บรรลุเป็นพระโสดาบัน จึงขอออกบวชเป็นพระภิกษุ พระมหากัปปินเถระได้ฟังสัทธรรมเป็นครั้งที่ ๒ ทำให้เกิดความเห็นที่ถูกต้องตามความเป็นจริง และเข้าสู่อริยมรรคในขณะฟังธรรมแล้วบรรลุเป็นพระอรหันต์

Thesis Title : A Study of Enlightenment of Mahakappina Thera
Researcher : Phra Athikan Khosit Paññāvaro (Rungrueang)
Degree : Master of Arts (Vipassana Meditation)
Thesis Supervisory Committee
: Phra Rajamoli (Mechai Virapañño), Pali IX, M.A., D.B.A.
(Business Administration)
: Dr. Chaichan Srihanu, Pali VII, B.A., M.A., Ph.D. (Indian
Philosophy and Religion)
Date of Graduation : 31/March/2015

Abstract

This thesis was conducted for three objectives; 1) to study the enlightenment in Theravada Buddhism, 2) to study the way of practice for enlightenment in Theravada Buddhism, 3) to study of previous accumulated perfection (Pārami) for enlightenment of Ven. Mahakappina Thera from Theravāda Buddhist scriptures. Clarified and analyzed data were taken from the Theravāda Buddhist scriptures namely; Tipitaka, commentaries on Tipitaka, Tīga or sub-commentaries and other related scriptures. These collected data then had been composed, described in details and finally verified by Buddhist scholars and experts.

From the study, it found that the enlightenment means Nibbana attainment of the Noble One of any class; Sotāpanna (Stream- enterer), Sakadāgāmi (Once-returner), Anagāmi (Non-returner) and Arahantaship. Those who attained the states of the Noble Ones realized the four noble truths and entered nine supermundane states (Lokuttara), namely: four path (Magga), four fruits (Phala), and one Nibbāna. The four paths will destroy the underlying tendencies (Anusaya). The four fruits are of Nibbāna as its temperament. Nibbāna is the final state of extinguishing all defilements and sufferings. This state is perfect bliss and peace in Buddhism.

The practice for Nibbāna attainment in Theravada Buddhism is to follow Insight meditation. There were two methods of practice, namely; 1) Samathayānika, 2) Vipassanāyānika. The first means the practice of Vipassanā by using the tranquility (Samatha) as base. It causes arising of five skills in entering to the components of trance (Jhāna) i.e. initial application (Vitaka), sustained application (Vicāra), rapture (Pīti), happiness (Sukha) and unity (Ekaggatā). When the mind comes out from tranquility, the practitioner can see the state of three characteristics; impermanence (Anicca), suffering (Dukkha) and non-self (Anattā). The second called as Vipassanāyānika which means the person who practices only insight with the help of temporary concentration with present temperament which is development of wisdom to realize the true nature of forms and name (Nāma-rūpa) as they are called Vipassanā-Bhūmi which are the five aggregates, the twelve contact bases, eighteen elements, twelve faculties, the four noble truths and twelve dependent origination (Paṭiccasamuppāda) through the process of the practice of the four foundations of mindfulness (Satipaṭṭhāna).

In the story of merit accumulation, Ven. Mahakappina Thera had given the offerings to the past Buddha named Padumuttara with his great disciples and received prediction as he will receive the excellent position in delivering the teaching to the monks at time of Gotama Buddha. Ven. Mahakappina Thera attained Sotāpanna after listening Anupubbikathā or a gradual instruction and the Four Noble Truths. While listening the teaching of Buddha, he had got enlightenment and was ordained as Bhikkhu. Having listened teaching in the second time he found the right view which turns to noble path, attained the enlightenment and became an Arahantaship.